

Μνήμων

Τόμ. 13 (1991)

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Mnimon Mnimon

doi: [10.12681/mnimon.350](https://doi.org/10.12681/mnimon.350)

Βιβλιογραφική αναφορά:

Mnimon, M. (1991). ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ. *Μνήμων*, 13, 415-418.
<https://doi.org/10.12681/mnimon.350>

ΧΡΟΝΙΚΟ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΝΕΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ

Α' Όμιλίες - συζητήσεις

Στά γραφεία της ΕΜΝΕ (Ίσαύρων 29) έγιναν από τον Ίανουάριο του 1989 ως τον Δεκέμβριο του 1990 οι ακόλουθες όμιλίες συζητήσεις:

- 11-1-89 Άλέξης Πολίτης, Πληροφορίες και ύλικό για τους Κλέφτες από παροίκους και πρόσφυγες: Τεργέστη 1824
- 25-1-89 Άγγελος Ματθαίος, Τό Άρχεϊο Σ. Α. Κομανούδη
- 8-2-89 Άγγελική Ροβάτσου, Ή μυθολογία του τοκετού στην άρχαία Έλλάδα
- 22-2-89 Γιάννης Άντωνόπουλος, Τά χαρακτηριστικά του γαλλικού ιμπεριαλισμού στην Έλλάδα (1897-1914)
- 1-3-89 Κώστας Μέκκας, Τά λιμάνια στην Άδριατική τόν ΙΗ' αιώνα: τó παράδειγμα τής Αύλώνας
- 8-3-89 Νίκος Σιδέρης, Ψυχανάλυση και Ίστορία: δυνατότητες ένός διαλόγου
- 22-3-89 Γιάννης Μπαφούνης, Ή Στατιστική τόν ΙΘ' αιώνα
- 5-4-89 Ίόλη Βιγγοπούλου, ΙΣΤ' αιώνας: οί άναγνώσεις τών περιηγητῶν
- 19-4-89 Γιῶργος Δερτιλῆς, Φορολογία (1830-1940): άριθμοί και πολιτικές προεκτάσεις
- 10-5-89 Βίκυ Πάτσιου, Ή ιστορικός χρόνος στην πεζογραφία: τó παράδειγμα του Κωνσταντίνου Θεοτόκη
- 24-5-89 Χριστίνα Άγριαντώνη, Βαμβάκι και βαμβακοβιομηχανία
- 31-5-89 Χρήστος Λούκος, Ή χολέρα στην Έρμούπολη τó 1854: έπιδημία και κοινωνία
- 4-10-89 Χρήστος Χατζηιωσήφ, Τά διακόσια χρόνια από τή Γαλλική Έπανάσταση: έορτασμός ἢ άμφισβήτηση;
- 18-10-89 Μάχη Οικονόμου, Κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις στα Βίλια Άττικής. Ή παραγωγή τής ρητίνης
- 8-11-89 Νίκος Καραπιδάκης, Έλληνικά άρχεϊα: δημόσια και ιδιωτική άνεπάρκεια
- 22-11-89 Ίωάννα Πετροπούλου, Ή έξελληνισμός/έξαρχαισμός τής Καππαδοκίας, 19ος αιώνας
- 6-12-89 Τασία Λαγουδάκη, Ή διαχρονική εξέλιξη τών πράξεων έφαρμογῆς σχεδίου πόλεως
- 20-12-89 Ματίνα Ναούμη, Ή πληθυσμός τής Έρμούπολης τόν 19ο αί. Πρώτη προσέγγιση με τή μέθοδο τής ανασύστασης τών οικογενειῶν
- 10-1-90 Χάρτες - χαρτογραφία και ιστορική έρευνα (άνοιχτή συζήτηση)
- 24-1-90 Μιχάλης Ρηγγίνος, Μορφές παιδικῆς έργασίας στην έλληνική βιομηχανία-βιοτεχνία (19ος-20ός αί.)

- 7-2-90 Χριστίνα Ἀγγελίδη, Ρολόγια, μοναχοὶ καὶ εἰκόνες: ἡ διήγηση γιὰ τὴ μονὴ τῶν Ὁδηγῶν στὴν Κωνσταντινούπολη
- 21-2-90 Εὐαγγελία Ἀντζακα, Ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος Μιχαήλ Ι. Σαλίβερου καὶ ἡ παραγωγή του
- 7-3-90 Μαρία Ἀντωνοπούλου, Κοινωνιολογία καὶ Ἱστορία
- 21-3-90 Δαυὶδ Ἀντωνίου - Νίκος Καραπιδάκης, Δεοντολογία ἀρχαιακῶν ὑπαλλήλων
- 25-4-90 Ἀλέξης Κράους, Ἀπὸ τὴν πόλη πού σκοτώνει στὴν πόλη πού περιθάλλει: ἐξέλιξη τοῦ νοσοκομείου τῆς Σύρου
- 9-5-90 Ἀντώνης Λιάκος, Ζητήματα ἱστοριογραφίας
- 30-5-90 Λίνα Βεντούρα, Μεταμορφώσεις τῆς Ἱστορίας: Τὸ ἐγχειρίδιο Ἱστορίας τοῦ Γυμνασίου κατὰ τὸν Μεσοπόλεμο
- 10-10-90 Ἀγγελικὴ Ἰγγλέση, Κοινωνικὴ διαστρωμάτωση στὰ Γιάννενα. Ἡ συγκρότηση τοῦ ἀρχοντικοῦ σώματος (τέλη 17ου - ἀρχὲς 19ου αἰ.)
- 24-10-90 Σοφία Αὐγερινοῦ-Κολώνια, Κοζάνη: ἀπὸ τὴ γέννηση στὴν ἀκμὴ τῆς (14ος-18ος αἰ.)
- 7-11-90 Ἱστορία τῆς Ἱστορίας: Ἀρχαιότητα Ι. Δημήτρης Κυρτάτας, Οἱ μεταρρυθμίσεις τοῦ Σόλωνα καὶ ἡ σύγχρονη πολιτικὴ θεωρία
- 21-11-90 Ἱστορία τῆς Ἱστορίας: Ἀρχαιότητα ΙΙ. Κώστας Μπουραζέλης, Νεοελληνικὴ ἰδεολογία καὶ ἱστοριογραφία τῆς ἀρχαιότητος. Τρία συνθετικὰ ἔργα Παναγιώτης Δουκέλλης, Ὁ ρωμαϊκὸς ἐπεκτατισμὸς στὴν ἱστοριογραφία τοῦ 20οῦ αἰῶνα
- 5-12-90 Βασίλης Κρεμμυδάς, Στὴ σχολιὰ ὁδὸ τῆς οἰκονομικῆς ἱστοριογραφίας: μία γοητευτικὴ περιπέτεια χωρὶς τέλος
- 19-12-90 Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, Ἡ μετάφραση τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας τοῦ Say καὶ ὁ Σπυρίδων Βαλέττας

Β' Ἐπιστημονικὴ συνάντηση

Ἡ ΕΜΝΕ καὶ τὸ περιοδικὸ «Τὰ Ἱστορικὰ» ὀργάνωσαν, στὶς 5-10-1989, ἐπιστημονικὴ συνάντηση στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας μὲ θέμα: «Σύγχρονα Ἀρχεῖα, Φάκελοι καὶ Ἱστορικὴ Ἐρευνα». Ἡ ἐκδήλωση ἀπέβλεπε στὴν εὐαισθητοποίηση τῶν ἀρμόδιων ὀργάνων τῆς πολιτείας καί, γενικά, ὅλης τῆς κοινωνίας σχετικὰ μὲ τὴ διατήρηση τῶν τεκμηρίων ἐκείνων τὰ ὁποῖα, μέσω τῆς ἱστορικῆς τους χρήσης, ὀδηγοῦν στὴ διαμόρφωση τῆς συλλογικῆς μνήμης.

Εἰσηγητὲς ἦταν οἱ ἱστορικοὶ: Σπύρος Ἀσδραχάς, Λέανδρος Βρανούσης, Λουκία Δρούλια, Φίλιππος Ἡλιού, Γεώργιος Λεονταρίτης, Ἀντώνης Λιάκος, Σοφία Ματθαίου, Γιάννης Μπαφούνης, Βασίλης Παναγιωτόπουλος.

Κατὰ τὴ συζήτηση, μεταξύ τῶν ἄλλων, τονίστηκαν: Τὰ κριτήρια πού πρυτανεύουν στὴ διάσωση καὶ χρῆση τῶν ἀρχείων θὰ πρέπει νὰ ὀρίζονται ἀπὸ τὶς ἀπαιτήσεις τῆς ἱστορίας ὡς ἐπιστήμης καὶ ὄχι ἀπὸ τὶς ὅποιεσδήποτε πολιτικὲς ἐπιλογὲς καὶ σκοπιμότητες. Τὰ προβλήματα πού ἐνδεχομένως θὰ προέκυπταν ἀπὸ τὴ χρῆση σύγχρονου ἀρχαιακοῦ ὑλικοῦ μποροῦν νὰ ἀποφευχθοῦν μὲ τὴν τήρηση τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἡ

όποια δὲν ἐπιτρέπει τὴ διάθεση στὸν ἐρευνητὴ δημόσιων ἐγγράφων πρὶν παρέλθει μεγάλο χρονικὸ διάστημα ἀπὸ τὴ σύνταξή τους. Ἡ ἴδια ἡ νομοθεσία περὶ ἀρχείων ὀρίζει μὲ ἐπαρκὴ ἀκρίβεια τοὺς τρόπους μὲ τοὺς ὁποίους διασώζονται καὶ καθίστανται ἀρχειακὴ ὕλη τὰ δημόσια ἐγγράφα. Εἴμαστε τὸ μόνο εὐρωπαϊκὸ κράτος ποὺ δὲν σέβεται τὴν ἀρχειακὴ του νομοθεσία. Ἐχομε ἐπίσης τὸ προνόμιο νὰ ἐπικαλούμαστε ἕναν πολιτισμὸ τοῦ ὁποίου καταστρέφουμε οἱ ἴδιοι τὰ στοιχεῖα. Ἡ ὑπάρχουσα ὀργάνωση, στελέχωση καὶ τεχνοδομὴ τῶν ἱστορικῶν ἀρχείων δὲν ἐπαρκεῖ γιὰ νὰ ἀντιμετωπίσει τὴν ποικιλία, τὴ διασπορά καὶ τὸν ὄγκο τῶν δημόσιων ἐγγράφων. Ἀπαιτεῖται ἡ οὐσιαστικὴ μέριμνα τῆς πολιτείας, προκειμένου τὰ ἀρχεῖα μας νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ ἐξυπηρετήσουν ἐπαρκῶς τοὺς σκοποὺς τῶν σύγχρονων ἀλλὰ καὶ τῶν μελλοντικῶν ἐρευνητῶν.

Οἱ ἀνακοινώσεις τῶν εἰσηγητῶν θὰ ἐκδοθοῦν σύντομα ἀπὸ τὴν ΕΜΝΕ σὲ ξεχωριστὸ τόμο.

Στις 25 Αὐγούστου 1989, τέσσερις μέρες πρὶν τὸ κάψιμο τῶν φακέλων, ἡ ΕΜΝΕ ἐξέδωσε τὸ παρακάτω ψήφισμα:

Σαράντα χρόνια μετὰ τὴν λήξη τοῦ ἐμφυλίου πολέμου, ἡ Χαλυβουργικὴ ἀναλαμβάνει στὶς 29 Αὐγούστου 1989 νὰ γράψει ἕνα κομμάτι τῆς ἱστορίας του, ὑποκαθιστώντας ἔτσι τὴν ἱστορικὴ μνήμη καὶ τὴν ἐπιστημονικὴ ἔρευνα. Ἡ ἀπόφαση αὐτή, συμβολικοῦ περισσότερο παρὰ οὐσιαστικοῦ χαρακτήρα, δὲν ἀποτελεῖ παρὰ ἕναν ἀκόμα κρίκο σὲ ἐνέργειες οἱ ὁποῖες πολλαπλασιάζονται τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ εἶναι ἀνησυχητικές.

Ἀπὸ ἐπίσημα χεῖλη δηλώνεται πὼς κασέτες μὲ πρακτικὰ τοῦ Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἔχουν καταστραφεῖ, τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης ἀσχολοῦνται καθημερινὰ μὲ δηλώσεις ὑπουργῶν, νῦν καὶ τῶς, σχετικὰ μὲ τὴν παράδοση ἢ ὄχι ὑπηρεσιακῶν ἐγγράφων καὶ ἀρχείων κατὰ τὴν πρόσφατη κυβερνητικὴ ἀλλαγὴ. Καὶ τώρα ἡ Χαλυβουργικὴ, παράδειγμα κραυγαλέο καὶ ἐπικαιρο χωρὶς νὰ εἶναι καὶ τὸ μόνο. Ἡ τακτικὴ τοῦ «ἀποφασίζω καὶ καταστρέφω» εἶναι ἄλλωστε μιὰ τρέχουσα πρακτικὴ σὲ ὅλες τὶς δημόσιες ὑπηρεσίες, πολλὲς ἀπὸ τὶς ὁποῖες δὲν τηροῦν, οὔτε κὰν γιὰ τὰ μάτια, τὸ νόμο ποὺ ἐπιβάλλει στὸ θέμα αὐτὸ καὶ τὴν σύμφωνη γνώμη τῶν Γενικῶν Ἀρχείων τοῦ Κράτους γιὰ τὸ ὕψος ποὺ θὰ καταστραφεῖ.

Ἀπὸ τὴ μιὰ οἱ διακηρύξεις γιὰ τὸ παρελθόν, τὴ μνήμη, τὴν ἐθνικὴ μας αὐτογνωσία καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ Χαλυβουργικὴ, τὰ ἀνεξέλεγκτα πρωτόκολλα καταστροφῶν, ἡ ἀμνησία. Ἐθνικὴ συμφιλίωση, ἀλλὰ ὄχι μὲ τὸ παρελθόν μας. Ἡ νεοελληνικὴ κοινωνία, ἡ τουλάχιστον ἡ πολιτικὴ τῆς ἡγεσία, δείχνει καθαρά πὼς ἀντιλαμβάνεται τὸ παρελθόν-παρὸν αὐτοῦ τοῦ τόπου.

Ἡ Ἐταιρεία Μελέτης Νέου Ἑλληνισμοῦ πιστεύει ὅτι ἐνέργειες σὰν τὶς παραπάνω ἀντίκεινται σὲ κάθε ἔννοια σύγχρονου κράτους καὶ ἐπιστημονικῆς δεοντολογίας καὶ καλεῖ τοὺς ἀρμόδιους νὰ ἐπανεξετάσουν τὴν ἀπόφασή τους αὐτή, ἡ ὁποία καταργεῖ τὴν ἱστορικὴ μνήμη.

Γ' Ταξινόμηση Ἀρχείου

Συνεχίστηκε, μὲ ἀποστολὴ μικρῆς ομάδας στὴν Ἑρμούπολη, ἡ ταξινόμηση τοῦ ἀρχείου τοῦ «Κλωστηρίου καὶ Ὑφαντηρίου Ε. Λαδοπούλου καὶ Γιῶν» (βλ. *Μνήμων*, 12 (1989) 388).

Δ' Νέες εκδόσεις

1. Δέσποινα Θεμελή-Κατηφόρη, Νικόλαος Σκούφος, 'Αθήνα 1990 (παράρτημα του περ. *Μνήμων* άρ. 4).
2. Τριαντάφυλλος Σκλαβενίτης, *Τά έμπορικά έγχειρίδια τής Βενετοκρατίας και τής Τουρκοκρατίας και ή Έμπορική Έγκυκλοπαιδεία του Νικολάου Παπαδοπούλου*, 'Αθήνα 1990 (παράρτημα του περ. *Μνήμων* άρ. 5).
3. Χρήστος Λούκος - Δήμητρα Σαμίου, *Οίκονομικές συμπεριφορές, ψυχολογία και βιοτικό επίπεδο ενός Συριανού τοκιστή: Στέφανος Δ. Ρήγας*, 'Αθήνα 1991 (Θεωρία και Μελέτες 'Ιστορίας άρ. 11).